

VI KVINNOR

Pris 75 öre

Nr 5 * 1962

Några tankar inför Världsfredskongressen 1962

Förintelsemedlen hopar sig på jorden.

Under andra världskriget förbrukade man sprängämnen på sammanlagt ungefär 4 miljoner ton (= megaton) trotyl. En enda vätebomb på 20 megaton har fem gånger större sprängverkan. I oktober förra året uppskattades USA:s förråd av kärnvapen till 30.000 megaton eller — för att citera professor Blackett — 150 ton trotyl för varje man, kvinna och barn i Sovjetunionen. Man har också sagt att USA har ett tiotusental raketer av olika typer och naturligtvis mer än en bomb för varje raket. Sovjetunionen har sannolikt betydligt mindre kärnvapenlager men Blackett anser att strängt hemlighållna baser och träffsäkra raketer gör det möjligt för Sovjet att med 1.000 megaton besvara ett angrepp med en motattack som dödar 200 miljoner människor.

Det är nästan ofattbart att denna anhopning av förstörelsemedel kunnat fortsätta i årtal utan att en världsbrand utlöstes genom ett misstag. Vi vet hur nära det har varit. I Masters bok "Olyckshändelsen" är huvudpersonen, en ung forskare i Los Alamos, offer för ett misslyckat experiment i samband med atombombtillverkning. När han ligger döende i akut strålningssjuka säger han: "Vet ni vad jag fruktar mer än något annat? Att det kommer att hända utan att det var meningen, utan att någon ville det. Av misstag."

Vi lever alltså under ett dagligt förintelsehot. Hur reagerar vi? Att inte vara rädd för sin egen död är bra och naturligt för alla levande varelser. Men det är illa och onaturligt att inte rädas när människosläktet hotas av förintelse. Med det hotet över oss är all vår strävan meningslös. Vad gagnar då höjd levnadsstandard och ungdomens fosteran, vad hjälper det att mätta de hungriga och bota sjukdomar, vartill tjänar nationell frigörelse och kulturella landvinningar. Allt är meningslöst. Den känslan griper en ofta när man dag efter dag läser sin tidning, lyssnar till radio, ser på TV. Något fattas, tycker man. Det viktigaste. Det borde finnas en plats i samband med nyhetsförmedlingen för en ständigt återkommande ma-

ning — gärna helt kort men hamrad in i vårt medvetande: "först och främst måste kriget avskaffas", eller "krig måste omöjliggöras" eller "alla kärnvapenlager måste förstöras".

En barnslig önskedröm, inte sant? Något så verklighetsfrämmande. I stället används våra massmedia ej sällan till att sprida misstroende. Med sådan propaganda som underlag hävdar man framgångsrikt att krigsberedskap är nödvändig och terrorbalans den enda möjliga fredsgarantien. Så lockas folken att bevilja enorma penningssummor för sin egen undergång.

Vår tragiska situation är förklarlig, ja visst, krigstraditionen är mångtusenårig. Även om det också finns en urgammal icke-väldstradition så kan drömmen om världsfred inte räkna sina anor ens i århundraden. Krigstraditionen alla institutioner står orubbade intill denna dag. Militärväsendet är fast förankrat och mångentades sammanvävt med stora ekonomiska intressen och politiska maktförhållanden.

Men trots allt har vi anledning att hoppas. Redan det faktum att ett tredje världskrig hitintills kunnat avvärras har något att säga.

Alltsedan Hiroshima 1945 har insikten om mänsklighetens livsfara funnits och för varje år har den spritt sig mer och mer. Här har ve-

tenskapsmän gått i spetsen och gjort stora insatser. Tusentals människor i alla länder har offrat sin tid och kraft på kampen mot kriget. Ett gigantiskt arbete har utförts. Först kanske mest i tal och skrift: böcker, broschyrer, tidningar, föredrag, resolutioner, protester, uppvaktningar. Sedan allt oftare i handling: marscher, sittstrejker, olydnadskampanjer. På varje punkt har fredskämparna hejats av krigstraditionens företrädare, men ständigt har de återkommit med nya krafter, en ung generation börjar nu föra arbetet vidare.

Bäst av allt: det finns nu ansatser till enighet och samarbete mellan fredsarbetare i alla länder oberoende av olikheter i åsikter. Detta som både Kvinnornas demokratiska världsförbund och Världsfreds rörelsen i alla år eftersträvat. Inte minst glädjande är den kvinnornas massrörelse för fred som sprungit upp i USA under den gångna vintern. "Women Strike for Peace" började den 1 november 1961 med att 50.000 kvinnor demonstrerade i 61 städer. Rörelsen hade från början goda kontakter med ledande kvinnor både i USA och USSR. Nu har den vuxit starkt och fått internationell utbredning. Under den första veckan i april sände man 50 kvinnor från USA till 18-nationskonferensen i Genève.

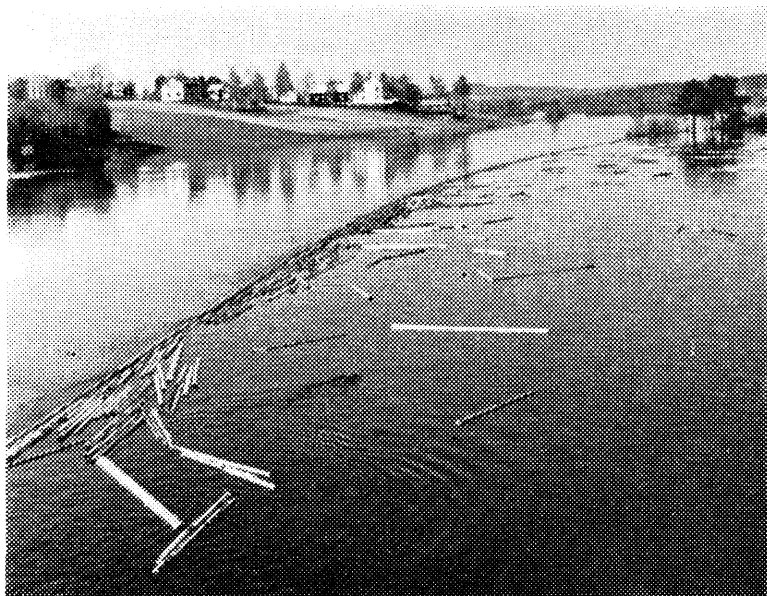
Vi vågar tro att marken är beredd nu och att fredsarbetet kommer att bära frukt efter många hårda år. Världskongressen för allmän avrustning och fred i Moskva i juli 1962 är oerhört betydelsefull, den kan bli epokgörande.

A. A.

NY DAG

*De fåglar, som bådär gryningen, flyger med lätta slag.
Skall deras mjuka vingar nås av en klarare morgondag?
Vi har gått vilse i hårda år.
Vågar vi ana en mjukare vår,
räcka varandra händerna
tvärs över haven och länderna?
Vågar vi, mitt i vårt ödes strid,
stanna och lyssna och lysa den frid
världen behöver och längtar till
mer än den anar och vet och vill?
Makt är den eld, som förtär oss,
kärlek är guden, som bär oss.
De fåglar, som bådär gryningen, flyger med lätta slag.
Skall deras mjuka vingar nås av en klarare morgondag?*

ANITA NATHORST

Rut Adler:

ÄR VÅRT LAND TILL SALU?

Förstår vi riktigt vad följden kan bli om vi ansluter oss till EEC (Europamarknaden)? Håller vi på att glida in i en "associering" som gör slut på vårt lands självständighet? Och som drar oss genom en bakdörr in i NATO?

Det är nästan uteslutande den ekonomiska sidan av saken som diskuteras i press och föredrag. Tills på allra sista tiden synes det inte ha varit passande att gå in på den politiskt-sociala sidan av problemet. Denna har däremot betonats av ledande män inom EEC. Så t. ex. av västtyske ekonomiministern Ludvig Erhard: **"EEC har en övervägande politisk aspekt, den har bara mening ifall man inriktar den på den politiska gemenskapen."**

I inledningen till Romavtalet (som utgör texten till EEC-bestämmelserna) klargöres, att de instiftande länderna bestämt sig för "att lägga grunden för en allt fastare union mellan de europeiska folken".

Den 19 september 1961 antog EEC:s parlamentariska församling ett uttalande om "nödvändigheten av reell politisk enhet" mellan medlemsstaterna.

*

Statsminister Erlander klargjorde på Metalls kongress i augusti förra hösten oförenligheten mellan svensk neutralitetspolitik och EEC:s målsättning då han bl. a. yttrade: "Heller inte är önskan att stärka NATO ett motiv för svensk medverkan i ett europeiskt samarbete — tvärtom är denna politiska avsikt en faktor som manar oss till stark återhållsamhet." Och vidare "det synes vara en opti-

mism som gränsar till önsketänkande när det hävdas att vi kanske får genomfört sådana ändringar i Romavtalet att våra utrikespolitiska betänkligheter kan röjas ur vägen".

Sverige har ju emellertid gått in för att förhandla med EEC om associering med bibehållen neutralitet. "Frågan om vad vår neutralitet kräver kan inte bli föremål för köpslagan under kommande förhandlingar", sade utrikesminister Undén för en tid sedan i Uppsala. Han betonade också att vissa tidningar, som är motståndare till vår utrikespolitik, synes välkomna det ekonomiska tryck på vårt land som EEC:s tullpolitik innebär såsom en anledning till att nyorientera vår utrikespolitik (varmed antagligen menas att de vill ge upp neutraliteten). Inte nog därmed. Oppositionen begär också, framgick det av utrikesministerns tal "att vi som inledning till förhandlingarna ska acceptera EEC:s filosofi..."

*

Det är avslöjande för denna opposition. Och skrämmande. När man vet att på många av de viktigaste posterna i Västtyskland sitter tidigare nazistledare, att krafter i västtyska regeringen, armén och industrien öppet går in för att ändra gränserna österut. Krafter som fortsätter att kräva atomvapen för Västtyskland och att NATO ska bli en självständig atomvapenmakt med bestämmanderätt om atomvapnens användning.

Man vet också att de makthavande i Frankrike utarmat sitt folk i mångaåriga blodiga krig för att behålla ko-

lonialväldena i Indokina och Algeriet. Och att detta franska folk nu terroriseras av högerextremistiska element med mål att ersätta resterna av demokratin med fascistisk diktatur. Det är detta Tyskland, detta Frankrike, som är bestämmande i EEC. Det är deras "filosofi" som vissa kretsar här i landet är angelägna om att vi ska acceptera.

Behöver det sägas att den ingenting har att göra med den europeiska filosofi som är släkt med Goethe, Zola, Barbusse — snarare med den som osäkrar revolvren när den hör ordet humanism.

*

Den opposition, som regeringen räknar med, menar alltså att regeringen inte vill gå långt nog i eftergifter, inte är anpasslig nog för att göra sig mer populär för EEC-ledningen.

Men det finns andra grupper i vårt land som är djupt oroade av helt motsatta skäl: att vi ska lockas av kortsiktiga ekonomiska fördelar till större engagemang än som är förenligt med vår fria provningsrätt.

De senaste uttalandena från regeringshåll ger anledning till sådan oro. I sitt tal den 5 februari inför Svenska Civilekonomiföreningens stockholmskrets framhåller statsminister Erlander att "om enbart de ekonomiska faktorerna blir avgörande ska vi nog komma fram till en överenskommelse med EEC" och att "vi vid förhandlingarna troligen inte kommer att motsätta oss svenskt deltagande i en fri arbetsmarknad och i en gemensam socialpolitik". Även

om de politiska faktorerna blir avgörande om Sverige ska kunna få till stånd ett samarbete med EEC, ansåg statsministern att det borde vara möjligt med en överenskommelse. "Vår neutralitetspolitik står fast, men samtidigt vill vi inte störa den utveckling mot ett starkare politiskt samarbete som EEC-staterna slagit in på..."

*

Låt oss göra klart för oss vad detta betyder.

Ekonomiskt samarbete betyder för vår del ekonomiskt **beroende**, inte bara tullunion men **fri kapitalrörelse**, så att utländskt kapital får rätt att sätta upp och köpa företag, köpa aktier, jord, skog, egendomar, naturtillgångar hos oss. Västtyskland är ju nu ett av de kapitalstarkaste länderna i världen.

Gemensam fri arbetsmarknad ger arbetare, tjänstemän, intellektuella från EEC-länder samma rättigheter som svenska medborgare på alla områden praktiskt taget — de lagar som är i vägen ska likriktas med EEC:s.

Vår fackföreningsrörelse är starkare, vår sociallagstiftning mer utvecklad, lönerna på högre nivå än de flesta andra europeiska länders.

Det kan bli försämringar för oss inom EEC. (De förbättringar vi kunde uppnå där kan vi troligen nå även utanför.)

Avtalsuppgörelser kommer att bestämmas i Bryssel, inte här.

Ett löfte om bevarad neutralitet kan inte bli annat än ett sken, när hela vårt ekonomiska och sociala liv är infiltrerat i EEC-nätet. Vår neutralitet är då borta, och en alliansfrihet som vi till namnet har kvar blir betydelselös i ödesavgörande sammanhang. Vi blir en provins i utkanten av ett reaktionärt Västeuropa — precis som Danmark och Norge blir det om de drivs in i EEC. Och om tio år kommer vi att bli behandlade som infödingar av den nya kolonialismens herrar.

Kan vi lugna oss tills vi vet vad förhandlingarna ger för resultat?

Nej!

Redan ställer storföretagare och politiskt reaktionära in sig på den nya given och kommer att göra större svårigheter för regeringen att ta sig ur ju närmare förhandlingarna kommer.

Varför tiger den opinion som inte vill sälja vårt land? Det måste ju finnas folk även här som inser att

WIVEKA RUBINOW

En svensk-amerikansk konstnärinna

det finns värden man inte får avyttra för pengar.

Någon kvinnogrupp har sänt bekymrade skrivelser till regeringen. Någon fredsorganisation likaså. Kommunisternas opposition når, hur välgrundad den än är, inte tillräckligt långt utöver sin egen krets. Varför är det så tyst från akademiskt håll? Från småföretagare, bönder, fiskare? De kommer att klämmas sönder i det stora marknadsvimlet. Fackföreningsfolket? Som intet har att vinna men allt att förlora!

Svenska folket är icke allsidigt informerat. Det har ingen hast med ansökan att få ge upp vårt oberoende. Det finns utvägar att klara oss utan denna självutplåning. Och utan att öka spänningen och det kalla kriget. Låt förhandlingarna gälla ett handelsavtal med EEC som med andra handelspartners. Låt oss närma oss övriga neutrala länder i världen. Låt oss rådgöra med Finland, Island och med den stora växande opinion i Danmark och i Norge, som nu, tvärs igenom alla partier och samhällslager, tagit ställning **mot EEC och för en nordisk gemenskap**, som grundval för att bygga upp en universell gemenskap. **Medlemskap i NATO kan sägas upp, men det finns ingen laglig väg ut ur EEC.**

Är vårt land till salu? Angår oss våra barns framtid? Angår oss historiens dom?

Som associerade eller medlemmar i en **planerad västeuropeisk förbundsstat** försvinner vår andes stämma i världen, det bli EEC:s, ingen svensk, ingen nordisk, stämma som ljuder i nationernas rådslag.

Var det inte en annan väg i världen som vi egentligen ville välja?

Välja. Vilket förunderligt ord:

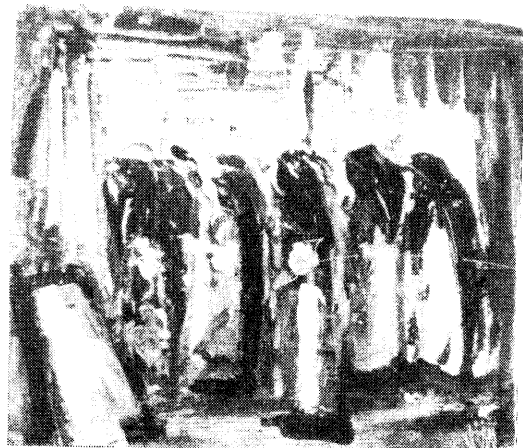
Hur många i världen kan välja?

Kan vi? Ännu?

För någon tid sedan ägde i Stockholm rum en konstutställning, som spårlöst gick pressens konstkritiker förbi. Sådant är väl i och för sig ingenting märkvärdigt, men i detta fall var det dock beklagligt, eftersom konstnären — den svenska i Amerika bosatta målaren Wiveca Rubinow — visade upp en produktion i mycket förnämlig klass.

Wiveca Rubinow är stockholmsflicka och fick sin utbildning bl. a. vid Anders Beckmans målarskola. Studierna finansierade hon delvis genom att sitta barnvakt hos skådespelarparet Frank Sundström—Märta Ekström och snickra väggar till konstutställningar! Så småningom blev hon ateljéchef på Ervaco, en post som hon uppehöll i flera år. Men ända sen de tidiga ungdomsåren hade hon kastat blickarna västerut, till "de stora möjligheternas land", USA. I mitten av 40-talet realiserade hon sina planer och gav sig iväg över Atlanten med sonen Peter och en svensk barnflicka. I New York fortsatte hon sina studier vid Pratt Institute och blev även stipendiat vid Art Students League. Lärarna häpnade över hennes artistiska talang och förespådde henne en lysande framtid som konstnär, men eftersom det praktiskt taget är

Mexikansk begravning

Wiveca Rubinow framför några av de tavlor hon utställde i Stockholm

omöjligt att försörja sig som fri konstnär i Staterna, så fortsatte hon i reklambranschen, slog sig ner på en ranch utanför San Francisco, där hon snabbt blev en hårt anlitad reklamtecknare och illustratör.

Genom en liten butik för konst och konsthantverk kom hon i kontakt med en del konstintresserade, vilket gav henne uppslaget till Co-Op Gallery, en organisation för uthyrning av modern amerikansk konst till både företag och privata. Avsikten med rörelsen var att skapa möjlighet för konstnärerna, främst på amerikanska västkusten, att få någorlunda fasta inkomster av sitt arbete. Idén slog igenom med dunder och brak och slukade Wivecas förut så knappa fritid med hull och hår. Hon jobbade praktiskt taget dygnet runt — fick hålla föredrag om sin organisation, intervjuades i TV och press, kånkade på tavlor trappa upp och trappa ner i flera års tid utan ersättning. Hennes idé togs också snabbt upp av andra konstinstitutioner i USA och i dag har varenda större museum en uthyrningsavdelning för konst.

Det hårda jobbet — hon måste ju hela tiden försörja sig som reklamtecknerska — bröt ner henne och kom en gammal tbc-härd att åter flamma upp. Från sjuksängen försörjde hon sig och sonen, vilket ju var desto svårare som sjukhjälp i Amerika är ett okänt begrepp. Det var fantastiskt hårda år, men de gav samtidigt oerhört mycket, den vänlighet och hjälpsamhet som grannar

» Adollorata», kallar hon denna målning, utförd i Italien. NEDAN: »Portoferraio» — motivet från ön Elba.

och fullkomligt främmande människor visade var fullkomligt enastående.

Genom en gruppförsäkring blev hon så småningom medlem i Kaiser Foundation Hospitals — en social hjälporganisation, som byggts upp av industrimagnaten Henry J. Kaiser. Detta fick hon god användning för då sonen Peter råkade ut för en svår skallskada och måste genomgå flera svåra operationer och lång sjukhusvistelse. Sjukvårdskostnaderna är enorma i USA och ett sjukdomsfall av allvarigare karaktär kan utarma till och med mycket välsituerade familjer. Nu kostade det henne 1 (!) dollar att rädda sin sons liv, vilket ju låter som en saga — och faktiskt är det.

Ute på ranchen utanför San Francisco blev Wiveca bekant med den pensionerade kommandörkaptenen i amerikanska flottan, Sid Rubinow, och giftermålet med honom ändrade helt hennes tillvaro. Nu kunde hon äntligen börja helt ägna sig åt måleriet, vilket hon ju alltid drömt om. Mr Rubinow, som för närvarande studerar sociologi vid Stockholms universitet, är en synnerligen förstående make och uppmuntrar ständigt sin ambitiösa maka i hennes konstnärliga strävanden. Han upphör aldrig att förvåna sig över den långt gångna amerikaniseringen hos oss, han tycker till och med att vi har gått längre än amerikanerna själva! Amerika, säger makarna Rubinow, håller på att ändra sig. Det är inte längre populärt att visa upp sin nya bil, sitt nya kylskåp, den nyinköpta frysboxen eller racerbåten och TV:n — ja det tittar man knappast på längre. I stället sveper en mäktig våg av konst- och kulturintresse över landet och inte minst det som kallas »Swedish modern design» skaffar sig en alltmer grundmurad popularitet i allt vidare kretsar.

Men Wiveca Rubinow är inte bara en sällsynt homogen konstnärinna, hon är en skarpögd iakttagare, som kan omsätta sina intryck på en rapp och välskriven svenska. I flera år var hon korrespondent i svensk dagspress — bidrog med ögonblicksbilder från New York — och har översatt svensk litteratur till engelsk-amerikanska. »Jag har flera kappsäckar fulla med skrivelser», säger hon, »men jag får visst aldrig tid att ordna upp dem.» Under den hektiska tiden efter kriget var hon mycket ofta i Harlem, New Yorks negerdistrikt, där hon tecknade, målade och skrev om de intressanta bekantska-

Jag gjorde som jag blivit lärd och som alla ansåg vara det enda riktiga: jag slutade mitt arbete när jag gifte mig och fick barn. När jag just fyllt femtio blev jag änka. Nu är jag sextio fyllda. Och nu sitter jag här. Ingen bryr sig om mig, ingen frågar efter mig, ingen vill ha min arbetskraft. Ensamheten, att inte behövas någonstans, att vara fullkomligt överflödig — det är det allra värsta...

Så tecknar en äldre stockholmska sin situation. Ännu har hon sju år kvar tills hon får folkpension. Vad lever hon på — och vad lever hon för?

På den första frågan är det kanske lätt att ge ett svar: sannolikt lever hon på understöd från socialvården. Det är många, många äldre kvinnor som måste göra det, alltför många. Av folkmängden i staden utgör de äldre kvinnorna i åldern 55–66 år 18 procent men av socialvårdsklientelet betydligt mer än en fjärdedel eller omkring 30 procent.

Det är bl. a. detta uppseendeväckande faktum som är anledningen till den intervjuundersökning bland dessa kvinnor som just nu pågår i Stockholm. Bakom undersökningen står socialborgarrådet Inga Thorsson och stadskollegiets kommitté för kvinnofrågor, vars ordförande är Wiran Wedberg-Larsson. Det är till henne vi vänder oss för att få lite upplysningar om hur undersökningen är upplagd och vad man väntar sig av den.

— Det är Statistiska centralbyråns utredningsavdelning som organiserar undersökningen, berättar hon. Cirka 900 kvinnor i åldrarna över 50 och

per hon gjorde bland de färgade, inte minst jazzmusiker, som då började sin kamp för att frigöra sig från det vita trycket.

Framtidsplaner? Först att stanna i Sverige till hösten, sedan åka till Italien, måla, kanske köpa en gammal båt, rusta upp den, få över den till USA, förtöja den vid en kaj i San Francisco och göra om den till en flytande salong för modern konst, där både amerikanska och skandinaviska konstnärer ska få en chans att nå ut till den alltmer konstmedvetna amerikanska allmänheten. Hur som helst, tillbaka till USA — där utrivs jag, slutar Wiveca Rubinow leende.

Ross.

upp till 66 år kommer att utfrågas. De har utplockats i mantalslängden, urvalet har skett slumpvis men så att tyngdpunkten lagts på kvinnor med låg arbetsinkomst. En av de uppgifter vi vill ha fram är nämligen vilka orsakerna är till deras svåra ekonomiska situation. Att sjukdomsfrekvensen är betydligt högre inom denna befolkningsgrupp än inom andra grupper vet vi — bland dem som har hjälp från socialvården är det inte mindre än 94 procent som har läkarintyg på sjukdom i en eller annan form.

— Det är väl en ganska delikat uppgift att gå runt och utfråga dessa slumpvis uttagna personer om deras situation och hur de ser på den?

— Naturligtvis. Ett 40-tal intervjuare är i arbete med saken och de har samtliga genomgått specialutbildning för denna sin uppgift. Här är

Wiran Wedberg-Larsson, ordf. i Stockholms stadskollegiums kommitté för kvinnofrågor

”För gamla” för arbetsmarknaden — för unga att få pension

De ensamstående äldre kvinnornas situation i Stockholm föremål för social utredning

det ju nämligen inte fråga om någon vanlig ”gallup” utan om en sak som kräver stor takt och finkänslighet. Varen en som blir utfrågad skall veta att anonymiteten är väl skyddad och att det hela syftar till att finna en lösning på de problem som intervjuoffren själva brottas med. Vad vi vill uppnå är en grundlig kartläggning av deras inkomst- och bostadssituation, vilken yrkesutbildning de har, om de är intresserade av någon utbildningskurs eller omskolning för annat yrke, hur deras hälsotillstånd är — här har frågorna utarbetats av läkare — och vilka önskemål de kan ha för att få kontakter med andra människor och på det sättet bryta den isolering som tyvärr är så vanlig just bland dessa äldre ensamstående kvinnor. Det är förfärligt att människor, som ännu kan och vill arbeta, skall vara utestängda från möjligheten till arbete, och detta i ett samhälle där det ständigt ropas på arbetskraft. Till ett naturligt liv hör dock arbetet och ingen skall behöva känna sig överflödig.

— Och vad hoppas ni nu att denna undersökning skall resultera i?

— Att vi får fram en klar bild av det verkliga läget för denna grupp kvinnor och vilka faktorer det är som gör att deras situation är så svår. Detta är ju förutsättningen för att den ska kunna redas upp. Undersökningen genomföres nu på försommaren, sedan vidtar bearbetningen av materialet, och går det som vi hoppas bör denna vara klar på höstkanten. Och sedan får vi i kommittén studera det och dryfta vilka åtgärder man bör föreslå att de kommunala myndigheterna vidtar. Personligen tror jag att vi alla behöver, bildligt talat, ruska om oss själva ordentligt. Ska det behöva stå en mur av kyla kring åldrande människor! Ska människor behöva känna sig överflödiga! Det gäller att skapa möjligheter för dem till arbete och levande mänskliga kontakter. Har man satt pensionsåldern till 67 år så ska det också ges möjligheter till arbete och hygglig försörjning till dess — även för kvinnor!

V. S.

I marsnumret av KDV:s tidskrift "Kvinnor i hela världen" publiceras en intervju med ett par algeriska kvinnor som deltog i KDV:s rådsmöte i Budapest i oktober förra året: Farida Mezid och Zouleika Bekkadour. Ingen av dem är så bekanta personligheter som t. ex. Djamila Bouhired eller Djamila Bouhazza, två algeriska kvinnor vars namn är kända i hela världen och för vars liv människor i alla länder kämpade då de efter att ha fängslats av fransmännen hotades av ar-rättning för sin kamp för Algeriets frihet. De två som var i Budapest tyckte inte det fanns någon orsak att presentera dem för en tidnings läs-krets, de var ju bara två van-liga algeriska kvinnor! På in-get sätt skiljer vi oss från hundratusentals andra lands-män som lever i Algeriet, i Tunisien eller i Frankrike, sa-de de. Kämpar? Ja, det för-stås, men det är ju inget ovan-ligt för algeriska kvinnor och män, ja inte ens för barnen. Intervjuaren var emellertid envis. Och det de två berättade för henne återger vi här.

Det var Farida som började: "Den illegala kampen anslöt jag mig till 1950 och den väpnade 1956. Jag kommer från en familj med starkt nationellt medvetande — kam-pen mot kolonialismen är inget nytt för oss. Redan 1871 förskrev sig min farfar till denna kamp. Och min mor deltog i den ännu vid 62 års ålder. Hon vidarebefordrade brev och vapen och samlade in pengar till de av kriget drabbade familjerna. 1957 förlorade hon två söner — den ene dog under tortyr och den andre blev mördad i Frankrike. Vid den tiden deltog jag själv i den väpnade kampen uppe i bergen. Men min mor övervann sin smärta och för-klarade: "Till all lycka har jag barn, med vilka jag kan hjälpa till för Algeriets befrielse."

Under min tid i det illegala arbe-tet hade jag till uppgift att forsla pengar och vapen. Ofta måste jag ta vägen genom områden som var besatta av franska trupper. Natur-ligtvis var jag rädd — rädd för peng-arnas och vapnens skull, båda två så sällsynta och dyrbara ting. Jag

"När jag tog studenten hade jag ännu aldrig talat med en man"

Två algeriskor om hur gamla traditioner raserats av en hård verklighet

Farida Mezid

Zouleika Bekkadour

ville inte att de skulle falla i fiende-hand. Hellre ville jag dö än låta det ske. Modig? O nej, inte alls, det är bara vad var och en känner i sådana situationer, varenda en!

När jag inte längre kunde fort-sätta det illegala arbetet gick jag upp i bergen. Min uppgift bestod i att organisera första hjälpen för de sårade och understödja befolkning-en. Efter kolonialtruppernas över-fall på en by — som i regel betyder att samtliga män dödas, kvinnorna våldtas och husen bränns ner — då behöver människorna uppmuntran. Vid sådana tillfällen är just kvin-norna till nytta, ty när människorna ser unga modiga flickor som har lämnat hem och familj för att käm-pa, då hämtar de åter mod och deras fruktan förvandlas i vrede och be-slutsamhet att fortsätta kampen till seger.

Naturligtvis är jag utbildad i va-penbruk. För övrigt har varje liten flicka redan från 10-årsåldern i en eller annan form deltagit i kampen. Ofta fyller barnen mycket viktiga uppgifter som inte skulle kunna ge-nomföras av vuxna.

I en epok då männens kamp ansågs som självklar kunde många föräld-rar — hämmade av gamla traditio-ner — inte föreställa sig att kvinnor

och flickor kunde vara med och strida för sitt folks frihet. Dessa tra-ditioner är förvisso ett hinder, men de algeriska kvinnorna har inte gett efter: de visste att kvinnorna måste delta i kampen om Algeriets oav-hängighet skall kunna bli verklighet. De ohyggligheter och grymheter, den tortyr och de lidanden som fiender-na begagnar sig av, liksom också kvinnornas hjältmodiga hållning har övertygat familjerna om hur viktigt och nödvändigt vårt bidrag är. Ofta kommer unga flickor med lugna klara ögon hem i vanlig tid på eftermiddagen utan att föräld-rarna anar att deras döttrar medver-kar i befrielsekampen."

I ännu högre grad låter oss kanske Zouleikas berättelse förstå hur de algeriska kvinnorna redan sopat bort de hinder som gamla traditioner lade i deras väg:

"1955 var jag ännu studentska i litteratur, jag var blyg och umgicks med ytterst få människor. När jag tog min studentexamen hade jag ännu aldrig talat med en man. I min familj fanns det inga män. Min far dog när jag var helt liten och bröder hade jag inga. Så ni förstår nog att det inte var något lätt beslut jag fattade när jag tillsammans med en

Forts. å sid. 15

Femtioårsdagen av August Strindbergs död — 14 maj 1912 — har kommit pressen att överflöda av utdrag ur hans skrifter och skildringar från hans liv och författarskap. Vår eget blad, som ju måste hålla sig till det lilla formatet, har stannat inför två av sagorna, som man inte så ofta ser. Den längre är i prosaiska ord en hyllning till skärgården, den plats som var honom kärast på jorden, och genomlyst av en humor som inte alltid präglar hans författarskap. Den andra ger oss, som han själv uttrycker det, "ett stycke mänskligt liv på ett halvt ark papper".

Av August Strindberg

Det var en gång en fotograf. Han fotograferade väldigt, profiler och facer, knästycken och helfigurer, och han kunde utveckla och fixera, tona, guldbad och kopiera. Det var en huggare! Men han blev aldrig nöjd för han var en filosof, en stor filosof och en uppfinnare. Han hade nämligen filosoferat att världen var bakvänd. Det kunde man ju se på plåten när den låg i utvecklaren. Det som var höger på människan blev här till vänster; det som var mörkt blev ljus, skuggorna blev dagar, blått blev vitt och silverknappar blev dunkla som järn. Bakvänt var det.

Han hade en kompanjon, som var en vanlig människa, full av små egenheter. Han rökte till exempel tobak hela dagen; han kunde aldrig lära sig stänga en dörr; han stack kniven i munnen i stället för gaffeln; han gick med hatten på huvet in i rummen; han putsade naglarna mitt på ateliergolvet; och om kvällarna skulle han ha tre glas öl. Han var full av fel.

Filosofen, som däremot var felfri, hyste ovilja mot sin ofullkomliga broder, och han ville skiljas från honom men kunde icke, ty deras affärer höll dem ihop; och därför att de måste hålla tillsammans började filosofens ovilliga känslor att övergå till ett oresonligt hat. Det var förskräckligt!

När det så blev vår skulle det hyras sommarnöje; kompanjonen sändes ut att anskaffa sådant. Och han skaffade. Därpå reste de ut en lördagskväll på ångbåten. Filosofen satt på överdäck hela vägen och drack punsch. Han var mycket korpulent och var besvärad av flera åkommor, såsom något åt levern; och med fötterna var det också något trassel, kanske reumatism eller sådant. Nåväl, framkomna till ort och ställe steg de i land på bryggan.

— Är det här? frågade filosofen.

— Bara en liten bit att gå, svarte kompanjonen.

De gick på en gångstig med träd-

rötter; och så var vägen slut mitt framför en gårdsgård. Den måste ännu vara. Därpå kom en gångstig med stenar. Filosofen klagade över sina fötter, men glömde snart smärtan för en ny gårdsgård som måste ännu vara. Därpå försvann vägen som av sig själv; man måste gå på bara bergknallar och trampa väg i buskar och blåbärsris.

Innanför tredje gårdsgården stod en tjur, som jagade filosofen fram till den fjärde gårdsgården, varav han erhölet ett svettbad, vilket öppnade porerna. Efter sjätte gårdsgården syntes stugan. Filosofen gick in, och kom ut på verandan.

— Varför är det så mycket träd? sa han. De skymmer utsikten.

— Jo, de ska skydda för havsvinden, svarte kompanjonen.

— Och här ser ut som en körgård; vi bor ju mitt i en granskog.

— Det är hälsosamt, sa kompanjonen.

Så skulle de gå att bada. Men det fanns ingen badstrand i filosofisk bemärkelse. Där var bara stenbotten med gytta. Efter badet skulle filosofen dricka ett glas vatten ur källan. Det var ett rostbrunt vatten med en amper smak. Det dugde inte. Ingenting dugde. Kött kunde man inte få köpa, och fisk var det enda som fanns.

Filosofen blev mörk och satte sig under en kurbits att klaga. Men stanna måste han; och kompanjonen återvände till staden för att sköta affären under kamratens ledighet.

Sex veckor hade gått, då kompanjonen återvände till sin filosof.

På bryggan stod en smärt yngling med röda kinder och brun hals. Det

var filosofen, förnygrad och levnads-lustig.

Han hoppade över de sex gårdsgårdarna och jagade själv tjuren framför sig.

När de kom på verandan, sade kompanjonen:

— Du ser frisk ut, hur har du haft det?

— Jo, sade filosofen, utmärkt! Gårdsgårdarna har tagit fett av mig; stenarna har masserat mina fötter; gytta har gett mig gyttebad mot reumatismen; den klena kosten har botat min lever; granskogen mina lungor, och kan du tänka dig, det bruna källvattnet höll järn, just vad jag behövde.

— Ja, du filosof, sade kompanjonen, av negativplåten får man en positiv plåt, där skuggorna blir dagar igen. Om du ville ta en sådan plåt av mig och se efter vilka fel jag saknar, skulle du inte hata mig. — Tänk efter bara: jag super inte, och därför sköter jag affären; jag stjäl inte; jag talar aldrig illa om dig; jag klagar aldrig; jag gör aldrig vitt till svart; jag är aldrig ohövlig mot kunder; jag stiger tidigt upp om morgnarna; jag putsar naglarna för att hålla utvecklaren ren; jag bär hatten på huvet för att inte fälla hår på plåtarna; jag röker tobak för att hålla luften ren från giftiga ångor; jag lämnar dörrarna på glänt för att slippa bullra i ateliern; jag dricker öl om kvällen för att inte falla ner i wiskyn, och jag skjuter in kniven i munnen för att slippa sticka mig på gaffeln.

— Du är verkligen en stor filosof, sade fotografen; nu ska vi vara vänner, så kommer vi att gå långt.

Sista flyttningslasset hade gått; hyresgästen, en ung man med sorgflor på hatten, vandrade ännu en gång genom våningen för att se om han glömt något. — Nej, han hade icke glömt något, absolut ingenting; och så gick han ut i tamburen, fast besluten att icke mer tänka på det han upplevt i denna våning. Men se, i tamburen, invid telefonen, satt ett halvt ark papper fastnubbat; och

Ett halvt ark papper

det var fullskrivet med flera stilar, somt redigt med bläck, annat klottrat med blyerts eller rödpenna. Där stod det, hela denna vackra historia, som avspelats på den korta tiden av två år; allt han ville glömma stod där; ett stycke mänskoliv på ett halvt ark papper.

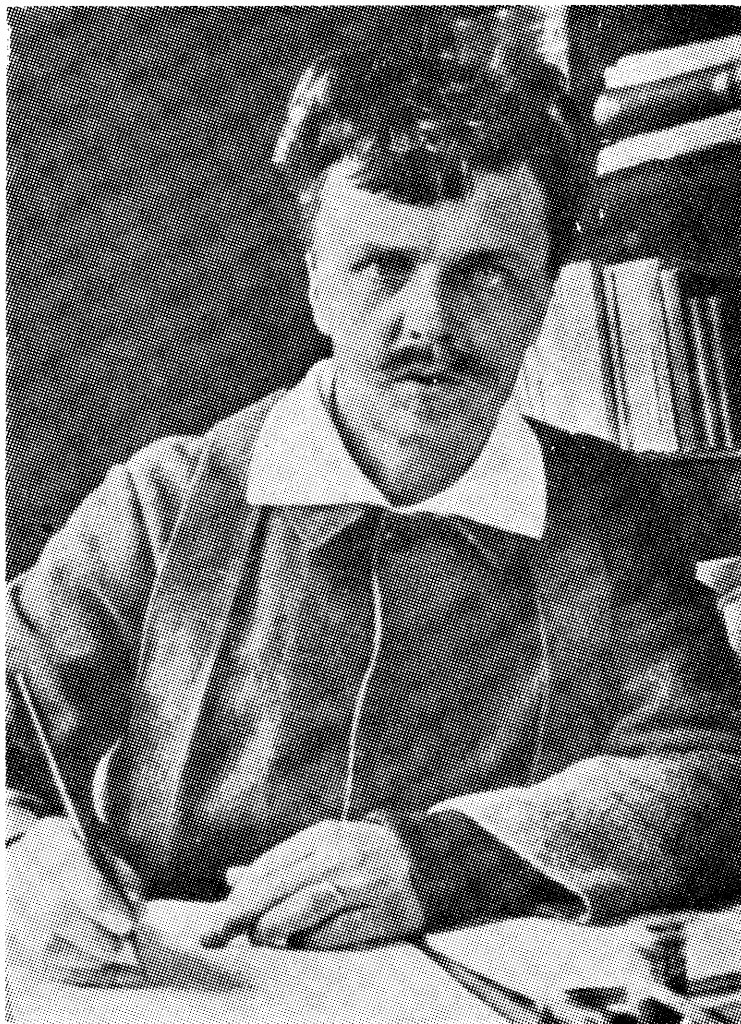
Han tog ner arket; det var sådant där sol-gult konceptpapper som det lyser av. Han lade det i salskakelugns kapp, och lutad över det-samma läste han. Först stod hennes namn: Alice, det vackraste namn han då visste därför att det var hans fästlös. Och numret — 15 11. Det såg ut som ett psalmnummer i kyrkan. Därpå stod: Banken. Det var hans arbete, det heliga arbetet som gav brödet, hemmet och makan, grunden till existensen. Men det var överstruket! Ty banken hade störtat, men han hade räddats över till en annan bank, dock efter en kort tid av mycken oro.

Så kom det. Blomsterhandeln och hyrkusken. Det var förlovningen, då han hade fickan full av pengar.

Därpå: möbelhandlarn, tapetseraren: han sätter bo. Expressbyrån: de flyttar in.

Operans biljettkontor: 50 50. De är nygifta och går på Operan om söndagarna. Deras bästa stunder då de själva sitter tysta, och råkas i skönhet och harmoni i sagolandet på andra sidan ridån.

Här följer ett mansnamn, som är överstruket. Det var en vän, som nått en viss höjd i samhället, men som icke kunde bära lyckan, utan föll,

Den unge Strindberg.

ohjälpligt, och måste resa långt bort. Så bräckligt är det!

Här synes något nytt ha inträtt i makarnas liv. Det står, med en fruntimmershand, och blyertspenna: "Frun". — Vilken fru. Jo, den med den stora kappan och det vänliga deltagande ansiktet, som kommer så tyst och aldrig går genom salen, utan tar korridorvägen till sängkammaren.

Under hennes namn står Doktor L.

För första gången dyker här upp namnet på en släkting. Det står "Mamma". Det är svärmodern, som diskret hållit sig undan för att icke störa de nygifta, men nu påkallas i nödens stund, och kommer med glädje eftersom hon behövs.

Här börjar ett stort klotter med blått och rött. Kommissionskontoret: jungfrun har flyttat, eller skall en ny anställas. Apoteket. Hm! Det mörknar! Mejeribolaget. Här rekvideras mjölk, tuberkelfri.

Kryddbon, slaktarn etc. Huset börjar skötas per telefon; då är husmodern icke på sin plats. Nej. Ty hon ligger till sängs.

Det som sedan följde kunde han icke läsa, ty det började skymma för hans ögon, som det måtte göra för den drunknande på havet, när han skulle se igenom salt vatten. Men där stod: Begravningsbyrån. Det talar ju nog! — En större och en mindre, underförstått kista. Och i parentes var skrivet: Av stoft.

Sedan stod där inget mer! Stoft slutade det med; och det gör det.

Men han tog sol-papperet, kysste det och lade det i sin bröstficka.

På två minuter hade han genomlevat två år av sitt liv.

Han var icke böjd när han gick ut; han bar tvärtom sitt huvud högt, som en lycklig och stolt människa, ty han kände att han dock ägt det skönaste. Hur många arma, som aldrig fått det!

Lena

6 år

berättar om sin familj

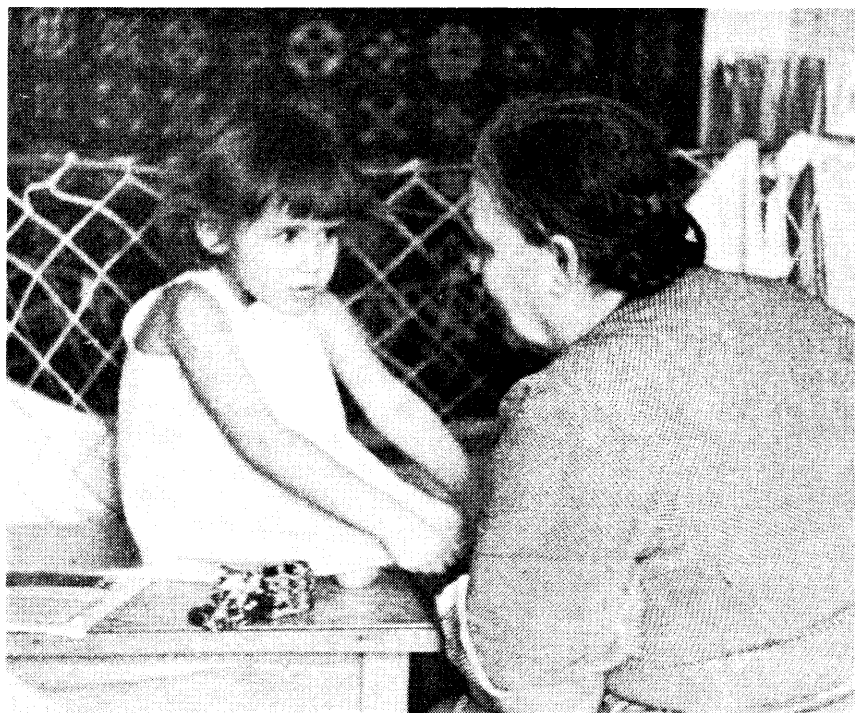
Ogonjok, den populäraste veckotidningen i Sovjet med en upplaga på 1.850.000 ex., hade i mars ett illustrerat reportage om en sovjetfamilj. Både pappa, aerodynamikspecialist vid universitetet i Dnjepropetrovsk, och mamma, som arbetar på matematikavdelningen vid metallurgiska institutet, var så upptagna att reportern överlät åt mellandottern Lena att berätta. Så här blev det:

Jag heter Lena och är sex år. Vi bor här på Gogolgatan i Dnjepropetrovsk, pappa, mamma, Ljusia, Tanja och jag. Tanja går i skolan, hon är redan i femte klassen. Ljusia och jag går på daghem. Vi är vana att vara där. Mot kvällen kommer mamma eller pappa och hämtar oss. Men den bästa dagen är i alla fall lördag, då kommer pappa och hämtar oss tidigare, och så går vi hem långsamt, för mamma håller på med städning då. Men pappa tycker inte om att mamma städar. Han säger att det är rent hemma ändå.

Vi brukar gå sakta och prata. Ljusia är väldigt pratsjuk men det är inte jag, för jag är äldre. Pappa och vi måste fundera ut vad vi skall göra på söndag. Söndag är också en lycklig dag. Jag vet att pappa kommer att säga, att vi måste fråga mamma vad vi kan hjälpa henne med.

Mamma har mycket att göra på söndagen. Hon måste laga allt som vi har haft sönder, köpa mat och göra den i ordning för flera dar.

OVAN: Det är alltid mamma som stiftar fred. NEDAN: Mormor kan många spännande sagor.

Godnatt!

På lördagarna är det alltid pappa som hämtar oss.

Mamma arbetar ju och kommer hem sent. Mamma är jättefin. Det vet alla — pappa, mormor och grannfrun i uppgången. Så fort hon ser oss brukar hon säga: "Ojoj, hon arbetar och studerar till kandidat och hinner ändå med allt hemma!" Men vi är inte förvånade. Vi är vana vid det.

På söndagarna hjälper vi förstås mamma. Vi går med henne till torget och till affären. Bara Tanja stannar hemma och gör sina musikläxor. Men vi går med mamma ända till affären. Fast in i affären får vi inte gå. Vi behöver frisk luft och skall inte trängas i affären, säger hon. Då brukar pappa och vi gå till bokhandeln — där är det mindre folk och mer luft. Pappa köper böcker och mamma mat.

I söndags sa pappa, att vi borde ge mamma en present, och vi valde ut böcker åt henne. Vi tog barnböcker med bilder och pappa böcker för stora, med siffror i.

När vi kom hem var middagen redan färdig. Mamma blev mycket glad. Hon är alltid glad när vi är tillsammans. Och hon tyckte bra om böckerna hon fick och sa att hon

skulle läsa dem för oss efter maten. Hon tyckte om pappas böcker också.

På kvällen brukar pappa säga till mamma att hon är trött och skall sitta hos oss. Pappa vill inte att mamma skall hoppa upp hela tiden, och det vill inte vi heller. Men mamma sitter med oss en liten stund och så hoppar hon upp igen. Snart skall vi ha gäster, säger hon, och det finns mycket kvar att göra.

Vi tycker mycket om att ha gäster. Mamma dukar och pappa säger till om var allt skall stå. Sen tar mamma av sig förklädet och tar på sig en vacker klänning och blir alldeles ung.

Men när gästerna har satt sig och börjar ha roligt, så går mamma och lägger oss. Hon säger att hon vill läsa de nya böckerna för oss som hon fick i present.

Nu har vi mormor på besök. Hon brukar komma när någon av oss är sjuk eller också kommer hon ändå. Alla är glada åt att ha henne här och pappa brukar säga: "Nu är ni glada, bråkstakar, när mormor har kommit. Hon tar er alltid i försvar."

Mormor och vi brukar baka sylt-pastejer. Jag kan rentav göra runda

GÅ MED I PINGSTMARSCHEN!

Att marschera för freden har i många länder blivit en tradition. Vi kan bara erinra om den årligen återkommande påskmarschen i England, den s. k. Aldermastonmarschen, eller om Holbaekmarschen i Danmark. Dessa marschers betydelse ligger framför allt i att de väcker människorna till insikt om att frågan om krig eller fred är viktigare än allt annat och däri att de för varje år ger allt starkare eftertryck åt fredskravet. När i påskas 100.000 människor samlades på Trafalgar Square i London, där Aldermastonmarschen avslutades, så var det ett talande uttryck för hur fredskrafterna vunnit många tiotusentals nya anhängare och medarbetare.

I vårt land genomfördes den första fredsmarschen i september i fjol. Nu i pingsthelgen äger den andra rum. Det är Kampanjen mot atomvapen som organiserar den och den skall gå i Undénplanens tecken.

Marschen börjar i Södertälje kl. 9 på pingstaftonens morgon och går mot Stockholm där den på pingstdagen avslutas med möte i Vasaparken. Första dagens marschsträcka är 28 km, man övernattar i Huddinge och

fortsätter på pingstdagens morgon mot Stockholm, dit man har 17 km att gå.

Flera SKV-avdelningar har redan anmält att de — ofta i samarbete med andra fredsorganisationer — organiserar bussresor för att delta i marschen. Det är strålande och vi är säkra på att flera kommer. Och vi hoppas att våra SKV-medlemmar i Stockholm och dess omgivningars marscherar med! Om man inte orkar

gå hela sträckan så kan man ansluta sig till tåget under vägen och marschera med så länge man orkar. Huvudsaken är att var och en gör det hon eller han kan för att denna fredsmanifestation får massanslutning. En av garantierna för det är att man själv, var och en, går med! Bland de paroller som kommer att bäras i tåget märks *Undénplanen ja — atomvapen nej. Förbud mot kärnvapenprov*, och den inträngande påminnelsen: *Även du är medansvarig!*

Alla uppgifter om marschen kan erhållas från *Kampanjen mot atomvapen, Fack, Stockholm 5*.

KVINNORNAS VÄRLDSKONFERENS FÖR FRED OCH AVRUSTNING

Den 23–25 mars samlades i Wien över 300 kvinnor från 59 länder till en konferens för att dryfta problemet om vad kvinnorna kan göra i kampen för avrustning och fred i världen.

Initiativet till denna stora konferens togs av KDV men en stor del av deltagarna kom från andra kvinnoorganisationer, t. ex. de sex deltagarna från USA, de tio från England, de fjorton från Tyska förbundsrepubliken och många, många andra

kvinnor som tillhörde de olika nationella delegationerna, men som icke är anslutna till KDV.

Dessa kvinnors förståelse av samarbetets betydelse, deras vilja att befästa enheten bland kvinnorna i kampen för freden och deras beslutsamhet att med alla medel förstärka kvinnoaktionerna för avrustning fick ett klart uttryck i ett uttalande som den brittiska delegationen vid konferensen antog. Vi publicerar det här:

En storartad konferens står inför sin avslutning. Utan tvivel har aldrig tidigare så många olika kvinnoorganisationer representerande skilda uppfattningar i religiösa, politiska och världsåskådningsfrågor kommit samman i strävan efter ett gemensamt, allt annat överskuggande mål: fred och avrustning. Låt oss i försättningen samarbeta för att nå detta stora mål.

Den brittiska delegationen ansluter sig till de många förslag som här förts fram och som innebär att en ny kvinnornas världskonferens nästa år för överläggningar om fredens bevarande vore mycket önskvärd. Därför skulle vi officiellt vilja föreslå att följande uttalande antages:

"Konferensen rekommenderar delegationerna att efter hemkomsten till sina länder ofördröjligen pröva möjligheterna för att nästa år genomföra en ny kvinnornas världsträff gemensamt organiserad av ett antal kvinnoorganisationer för att dryfta problemen om fredens bevarande.

Undertecknat:

Kathleen Tacchi-Morris

kakor, och det är ännu svårare. Ljusia och jag är mycket husliga. Fast Tanja är inte särskilt huslig. Hon gillar sina skolböcker och ännu mer att uppfostra oss. Och när någon säger att vi ska diska, så skriker hon: "Lena, Ljusia, gå och diska!" Och det gör vi. Vi tycker om det.

Ljusia och jag är goda vänner. Hon är snäll fast hon bråkar mycket. När vi leker pappa, mamma och barn, så är hon alltid pappa först, och sen vill hon plötsligt vara mamma, därför att hon är mindre till växten. Men det är inte riktigt. Jag är lockig, och då borde jag vara mamma. Och förresten är hon för liten för att befalla.

Mamma klär på oss, ger oss mat, knyter våra rosetter och lägger oss. Vi hjälper henne att laga mat och diska. Vi sopar också, och i dockhörnan där vi har leksakerna tvättar vi golvet själva. Mamma sysslar med oss men leker inte mycket. Vi leker mest med pappa. Han arbetar inte när han är hemma. Men mamma arbetar också hemma på kvällarna — hon skriver. Fast ibland tänker pappa, och då kör mamma ut oss ur rummet och säger att vi skall leka

tyst, för pappa tänker, han löser en uppgift. Och då leker mamma med oss, för att vi inte skall störa pappa. När pappa har hittat lösningen, skriver han ner den på en pappersbit. Inte alls som Tanja. Hon skriver in uppgifterna noga i skrivboken. Men pappa skriver var som helst, till och med på tidningar. Och så blir han lika glad som Tanja när hon har löst en uppgift och börjar genast leka med oss.

Pappa tycker om bullersamma lekar men det gör inte mamma. Hon säger att vi måste leka tyst på kvällarna, annars får vi svårt att somna. Men jag tror inte det är därför hon säger det, det är bara det att hon inte gillar bråk.

Ibland när mamma arbetar på kvällen kommer grannens barn till oss — Gena, Sasja och Galja, och vi leker bråkiga lekar. Sedan säger pappa, att mamma är trött när hon kommer hem, så vi måste hjälpa henne att städa. Men efter leken är vi alltid så hemska sömniga. Och då måste vi lägga oss. På morgonen är allting städat ändå. Och mamma tycks alltid veta när vi har lekt bråkiga lekar.

Tandvärk

Av den ungerske författaren

Dezsö Kosztalányi

1.

Bröllopsgästerna är bänkade kring Baftonmåltiden. Doften av gurka, peppar och vanilj drar över gården. Gästerna, hundratjugo till antalet, sitter kring ett långt hästskoformat bord under ett tälttak.

Den första skålen utbringar riksdagsmannen. Därpå reser sig domaren. Med glaset i hand talar han om lidandet, livets verkliga innehåll. Brudgum och brud lyssnar så uppmärksammat att de till och med lägger ifrån sig kniv och gaffel.

I detta ögonblick börjar brudgummens tand värka.

Han visste vilken det var. En vänster oxeltand som särskilt vid omslag i vädret brukade värka. Flera gånger hade han tänkt att få den plomberad. Smärtan kom alldeles oväntat och överväldigade honom. Han sänkte huvudet och försökte hålla tungan på den värkande tanden, men allt förgäves. Domaren fortsatte sitt tal i konstfulla vändningar. Han log mot brudgummen och denne försökte le tillbaka. Han stirrade på gästerna som han plötsligt inte längre kände igen, såg på det festsmyckade bordet, tårtorna, det vita och det röda vinet, trädtopparna ovanför honom och de små flaggorna i nationalfärgerna.

2.

Efter måltiden lämnar brudgummen tältet under träden. Han skulle vilja vråla av smärta. Kritvit och med små svettdroppar i pannan återvänder han. Han beslutar försöka bära kvalen med tillkämpad värdighet och sätter sig bredvid sin brud. Han säger inte ett ord. Men sedan viskar han till henne att han inte hårdar ut längre.

3.

De går upp till brudens rum, dit zigenarmusiken och gästernas sorl inte tränger. Rummet är fullt av band och spetsar, små skålar och kannor, ett guldomramat danskort, brokiga sidenmålningar på väggarna. Bordet är rankigt, sängen smal, soffan hård och stolen liten. Den som

vänder sig om i det här rummet riskerar att slå sönder något.

Möblerna utandas överspänd provinsial poesi.

I magen på en bronskanin tickar en väckarklocka, på nattduksbordet står två gråtande änglar. De nygifta sätter sig förläget.

4.

Egentligen känner de varandra knappast.

I vintras hade de blivit bekanta på en bal, tillsammans hade de dansat igenom karnevalstiden i fastan, ett par gånger hade de varit som gäster hos bekanta. Flickan hade fått en nattlig serenad och blomkvastar och i förlovningsgåva en diamant-ring.

Hon tyckte om brudgummens vackra sidenhalsduk och guldlockan han bar på armen.

Bruden var vacker som en docka. Nu hävdades hennes barm och otåliga föreställningar kom hennes öron att glöda rubinröda.

Därute pågår den muntra dansen. Brudgummen pressar en snyggt sammanvikt näsduk mot kinden. Båda hade de föreställt sig kvällen helt annorlunda. De skulle ju så gärna lida, gripna av själens kval, hand i hand, i en ödemark under tårpilar, så som man kan läsa det i romaner. Men på denna pina var de inte beredda.

"Gör det ont?" frågar bruden.

Brudgummen svarar inte, han spärar bara upp ögonen, vilket skall betyda att smärtan inte kan beskrivas med ord.

"Gör det så förfärligt ont?"

Han viftar avvärjande med båda händerna, bäst att inte tala om det.

"Ger inte värken med sig?" pressar bruden på. Brudgummen svarar nej med varje fiber i sin kropp.

Han försöker bedöva tanden med en slurk rom. Inte heller det hjälper, tandköttet börjar nu blöda. Mest av allt skulle han vilja göra det bekvämt för sig i den plyschklädda docksto-

len, men det är omöjligt. Från rummet bredvid hämtar de läderfåtöljen, i vilken svärfadern brukar ta sin middagslur. Stönande av smärta faller han ner i fåtöljen. Hon vecklar samman den broderade duken på det rankiga bordet och ställer dit romflaskan och ett glas. Han lutar huvudet tillbaka i fåtöljen, i vänstra kinden bultar det, det svullna tandköttet bränner. Ofta tycker han sig förmärka att tandvärken ger efter för några ögonblick. Men den driver bara sitt elaka spel med honom: efter en listig paus angriper den med förnyad styrka.

5.

Bruden ilar ut ur rummet. Hon tar på sig hemmarock och låter vattenkranen i den långa mörka korridoren rinna. Hon kommer med kallt vatten, ställer tvättfatet på en stol och där bredvid en blåmaljerad vattenkanna. Brudgummen spolar tanden. I början håller han handen för munnen, sedan låter han det vara.

Hon doppar halva handduken i vattnet och binder den om huvudet. Ingenting hjälper. Den pinande smärtan ryggar inte tillbaka för något, den börjar drilla i tanden, plötsligt och gällt som en ringklocka, den far genom den sjuka nerven, knattar som en maskin.

Brudgummen kan inte sitta stilla längre. Han kröker sig, rusar upp

Moderna mammaklänningar

Att mammamodellerna varken behöver göras banala eller tama visar denna ganska djärvt mönstrade men attraktiva klänning sydd av bredrandig bomull från Mölnlycke i färgerna marin-vitt, antracit-vitt, rosa-vitt, äppelgrönt-vitt, turkos-vitt och

och går brummande fram och tillbaka i rummet. Bruden följer efter och lägger sin hand med kvinnlig ömhet på hans. Brudgummen tål det inte, han står inte ut. Som en rasan- de hustrunn fortsätter han promenaden ensam med sin smärta.

6.

Sårad sitter bruden på soffan och torkar sina första tårar. Också brudgummen gråter. Smärtans tårar. Fram emot halv fyra faller det honom in att man måste försöka med värme. Han låter värma upp salt i köket, där man just håller på att grädda pannkakor åt gästerna.

Bruden hämtar nål, tråd och sax. Stående under lampan syr hon en liten påse som hon fyller med varmt salt. Hon biter av tråden.

7.

Ut genom flickrummets glasdörr faller hela natten ett regelbundet rosafärgat ljus. De glada bröllopsgästerna blickar ofta dit upp. Mödrarna ser på skuggorna som rör sig däruppe, tänker med vemod på sin avlägsna ungdom och torkar tårar av rörelse ur sina ögon. De båda bröllopsvittnena sitter belåtna mitt emot varandra. De är stora vinkonsumenter, stora patrioter, nu har ruset dem i sitt grepp. De talar om 1849, om Görgey var en förrädare eller inte. Sedan ser de skälmskt mot dörren däruppe: ungdom betyder lycka.

8.

Klockan fem gryr dagen också i flickrummet. De första ljusstrålarna faller på den gamla familjefåtöljen, som står där förvånad och skamsen; på tvättfatet, den emaljerade vattenkannan och den våta handduken mitt i rummet. Tygbitar ligger på bordet bredvid en fingerborg. Rummet har förändrat sig så man knappast känner igen det på morgonen, men trots

orange-vitt. Den är vidare helknäppt fram och har en enda stor och dekorativ ficka, med ränderna tagna på

all oordning ser det gemytligare ut så här.

När julsolen tittar fram över träd- kronorna gör de sig beredda för vägen till tandläkaren. De kommer ut i det strålände solskenet. Brudens ansikte är blåaktigt, brudgummens grönaktigt, hans vänstra öga är igen- svullet och litet som en igelkotts. Ännu har de inte kysst varandra, men ändå har de under loppet av några timmar blivit ett gammalt gift par. Också den lilla saltpåsen tar de med sig — de erkänner dess nyttiga läkande verkan. Den ledsagar dem på deras första väg som något som fötts under lidandets natt. De är inte längre ensamma. En lantlig hyrskjuts förspänd med två hästar väntar på dem. Efter rang och värdighet stiger de upp i den.

9.

Först den lidande, brutne och förbrukade äkta mannen, försörjaren, husets herre.

Sedan hustrun, tjänarinnan, pigan.

tvären. Formgivare av klänningen är Barbro Lundmark hos Citymodeller.

Priset är ca 69 kr.

Erling Richard har länge varit oslagbar specialist på mammaklänningar och använder här (t.h.) en randig bomull av kadettkvalitet från Wäfre- ribolaget i en klädsam rak modell. Finns bl.a. i färgerna orange, chock- rosa, ljusblått och grönt till vitt.

Pris omkr. 68 kr.

Tips för husmor

Vid den här tiden funderar man gärna på att »göra något» av markisväv, ett vindskydd i trädgården t.ex. eller ett balkongskydd eller helt enkelt reparation av fällstolen som råkade gå sönder förra året. Det går lättare att sy i den täta markisväven om ni först tvålar in den med såpa eller fet tvål.

MODERSMÅLET

Ni minns väl historien om den upprörde faderns kommentar när tonåringen kom hem med underkänt i franska:

— Du borde skämmas! I Paris hörde jag till och med småbarn tala franska flytande!

Småbarn och språk, ja. En liten parvel håller på att upptäcka sin omgivning. Där finns så mycket, så många ting och alla tingen har sina namn. Som det gäller att lära. Att förstå när andra uttalar orden det går tydligen ganska snabbt, men att själv uttala dem, det är något annat och betydligt svårare. Det är som om småbarnet samlade på hög och så plötsligt exploderar det i kaskader av ord. Barnet håller på att tillägna sig sitt modersmål...

Umgås man med en liten tvååring börjar man själv ägna såväl de omgivande tingen som språket ett mera levande intresse. I den här stan, där man knappt ser gatan för bara bilar, vem lägger väl där särskilt märke till ett enstaka exemplar av dessa den moderna tidens luftförpestare — utom möjligen vid de sällsynta tillfällen då en sådan verkligen stannar vid en gatuövergång och släpper fram oss arma fotgängare. Då blir man ju så häpen och rörd att man är färdig att niga för personen vid ratten.

Annorlunda är det som sagt när man umgås med den yngsta generationen. Eftersom delad glädje är dubbel sådan spärrar man upp korppluggarna på vid gavel när Björns pekfinger prickar in bil efter bil. Än känner han inte till bilmärkena, men det kommer väl. Just nu är bilen i och för sej ett stort äventyr. Men tinget ska ju också ha ett namn. B-i-l-a-r säger vi vuxna och ler. L-a svarar Björn och skrattar triumferande. Tills

en dag en vokal hamnar framför ordet och det blir till i-l-a. Några dagar senare klarade tungan det hela och nu säger han b-i-l-a. Hans lyckliga ansikte i det ögonblicket det lyckades vittnade väl taligt om storleken av den seger han vunnit i kampen med språket.

Passagerarna på skärgårdsbåten vi brukar åka med betraktar honom troligen vid det här laget som en ovanligt morsbunden gosse. Med näsan platttryckt mot rutan ropar han ideligen: ma-ma-ma. Det är hans namn på båtar — och båtar är han mycket förtjust i. Häromdagen beslöt morfar bi-bringa honom den rätta benämningen. Det blev en enförmig ord-duell där Björn ihärdigt hävdade sin rätt att kalla båt för ma. Tills han plötsligt glömde sig och på morfars "båt" svarade med ett nästan rent b-å-t! Tydligen märkte han genast att han försagt sig för sekunden efteråt kom det ett eftertryckligt och triumferande ma-a-a!

Sist vi reste hem med skärgårdsbåten, som vanligt så till trängsel fylld att många passagerare fick stå den drygt tims-långa resan in till stan, kom Björn och jag att få en sittplats bredvid en vänlig dam som — naturligtvis! — blev mycket intagen i Björn. — Hur gammal är han? frågade hon. — Två år, svarade jag.

— Han är inte så stor för sin ålder, sa hon, men han verkar väldigt förståndig! Vilket ju onekligen också var en synpunkt på en tvååring.

Den vänliga damen räckte fram en karamellpås mot Björn. Han körde ner hela handen, tog en riktig grabbnäve, bockade och sa tack! Därmed demonstrerande att han i varje fall har förstånd att ta för sej... *Greta*

När jag tog studenten...

Forts. fr. sid. 7

annan ung flicka följde en uppmaning om att gå in i studenternas fackförening, som dittills bara bestått av unga män. Så hände det att en student dömdes till döden. Det utlöste en generalstrejk som för tusentals av hans kamrater och också för mig blev till en signal för den aktiva kampen.

Jag måste lämna mitt hem och flytta till en annan stad. Till en början kunde min mor inte förstå mitt handlingssätt, hon frågade vad en studentska i litteratur hade på slagfältet att göra... men det fanns inget val: antingen fängelse eller kamp. Min mor insåg det, och jag flyttade till en annan stad.

För sanitetstjänsten, som huvudsakligen sköts av kvinnor, ägnade

jag mig inte. Min önskan var att med vapen i hand kämpa uppe i bergen. Mina överordnade övertygade mig dock om betydelsen av förbindelsearbetet i staden. I allmänhet är det omöjligt att någon längre tid bedriva detta arbete utan att bli häktad. Och i likhet med två av mina systrar blev jag efter sju månader fasttagen. I tio dygn torterades jag och blev slagen i polishögkvarteret, sedan dömde man mig till två års fängelse och 500.000 francs i böter. I fängelse lärde jag känna tre andra kvinnor. Kommunisterna av fransk härkomst som av samma orsak som jag var dömda till fängelsestraff från ett till tre år.

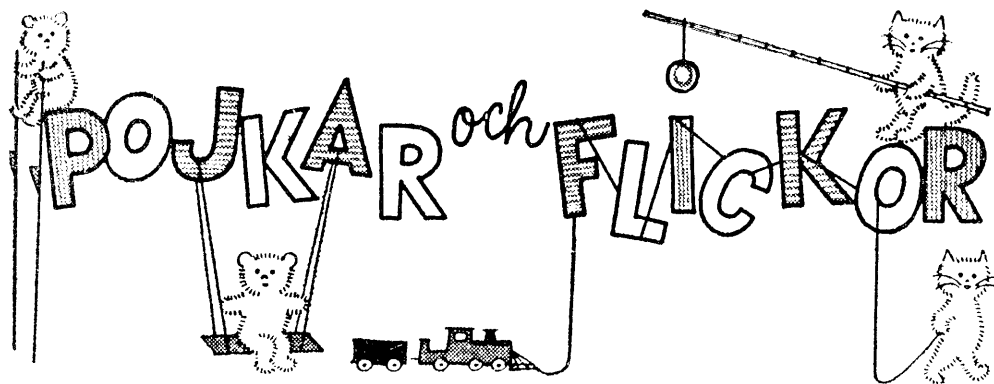
Myndigheterna behandlade de bildade fångarna bättre än analfabeterna. Det fann jag orättvist och började samman med de andra kräva lika behandling för alla kvinnor. Som straff för det överfördes jag till El Harrach, Algeriets största fängelse, där fångarna är fullständigt avstängda från yttervärlden. Där fanns också Djamil Bouhired och Djamil Bouhazza, som hölls inspärrade i mörkcell och fick injektioner som skulle förlama deras förstånd. Båda dessa kunde, tack vare den världsomspännande solidaritetskampanjen i vilken KDV spelade en mycket betydande roll, räddas från dödsstraffet."

Zouleika berättade om de ohyggliga grymheterna och tortyren som alla fångar, också kvinnorna, utsattes för, men i hennes röst fanns inte det ringaste tecken på vacklande beslutsamhet.

En av de viktigaste orsakerna till det är hennes tro på rättfärdigheten i den sak hon kämpar för liksom också den solidaritet som visats Algeriets kvinnor från deras systrar i hela världen och framför allt av de franska kvinnorna.

HUR KAN VI HJÄLPA ALGERIETS FOLK?

frågar många av våra SKV-medlemmar. I Göteborg och på en del andra orter har man deltagit i Västsvenska FN-föreningens insamling av kläder och pengar. Denna insamling är emellertid avslutad. Men genom bl.a. Rädda Barnen kan man skänka bidrag och så hoppas vi att det till hösten ska bli ordentlig fart på den svenska hjälpen till Algeriet. Och då vet vi att våra avdelningar och deras medlemmar är redo att göra sin insats.

Hur räven överlistade igelkotten

I en skog bodde en räve. Han var så slug att han kunde lura vem som helst. Vem är en riktig mästare när det gäller att försvara sig, om inte igelkotten? Han har en päls som är bra till allting; man kan inte gripa en igelkott med händerna. Men räven var slug och fann ett sätt att få tag i honom.

*

Där promenerade en igelkott i skogen, grymtade för sig själv och knackade i trädrötterna med sina små korta ben.

Räven störtade emot honom.

Men — i ett vips hade igelkotten rullat ihop sig till ett klot. Försök nu röra vid honom — runt omkring är allt bara taggar!

Räven gick runt igelkotten, suckade och sade:

"Nåväl, eftersom du är ett klot så är man tvungen att rulla dig."

Och med foten rullade han försiktigt igelkotten på marken.

Igelkotten var arg. Tuk-tuk-tukfffff! väste han, men något annat kunde han inte göra.

"Rulla, klot, rulla upp i backen", sa räven och rullade igelkotten uppåt sluttningen.

Igelkotten var arg. Han väste igen, något annat kunde han inte göra.

"Rulla, klot, rulla nerför backen", sa räven och stötte till igelkotten.

Men nedanför sluttningen fanns en grop och i gropen var det — vatten!

Här måste den stackars igelkotten rulla ut sig igen antingen han ville eller inte, för att kunna simma i land. Men då var räven vips framme och grep honom under buken — där han inga taggar har. Stackars, stackars igelkotten!

Den sluga räven och den kloka anden

Det var höst. Den sluga räven tänkte:

Änderna har rustat sig för flyttningen. Jag ska ta en tur ner till floden — och snappa åt mig en andstek.

Han smög sig genom buskarna och fick verkligen syn på en hel andflock nere vid flodstranden. En liten and stod just på en tuva med strandgräs och ordnade sina vingfjädrar. Vips bet räven till om halsen på henne!

Med uppjudande av alla sina krafter slet sig anden lös och räven hade bara några fjädrar kvar i munnen.

Å, du din rackare! — tänkte räven. Att du skulle lyckas slinka ifrån mig...

Hela andsvärmen lyfte och flög därifrån. Men den lilla anden kunde inte följa med — vingarna var brutna och en massa fjädrar hade rivits

loss. Hon gömde sig i vassen. Och räven måste vända hem igen med tom mage.

*

Det var vinter. Den sluga räven tänkte:

Nu är floden tillfrusen. Den här gången ska den lilla anden inte komma undan: hon lämnar spår efter sig på snön och är lätt att hitta. Vart hon än går så kan jag följa hennes spår.

När han kom ner till stranden såg han verkligen spår i snön av en liten fot med simhud. Men den lilla anden själv satt under sin vanliga vassrugg, helt och hållet betäckt med nya duniga fjädrar. Just där hon satt sprang en liten källa fram ur marken som gjorde att vattnet inte frös till — en liten vak ur vilken det till och med steg upp ånga.

Räven störtade sig över anden, men då var hon redan försvunnen, hon hade dykt under isen.

Å, du din rackare! tänkte räven. Nu har du ju i alla fall drunknat...

Och han fick vända hem igen med tom mage.

*

Det var vår. Den sluga räven tänkte:

Isen börjar töa upp på floden. Nu ska jag smörja kräset med frusen andstek.

När han kom ner till floden fick han se den lilla anden simma omkring i sin vassrugg — livs levande och frisk!

Den gången i vintras hade hon dykt under isen och kommit upp igen på motsatta stranden — där var också en liten källa som höll vattnet isfritt.

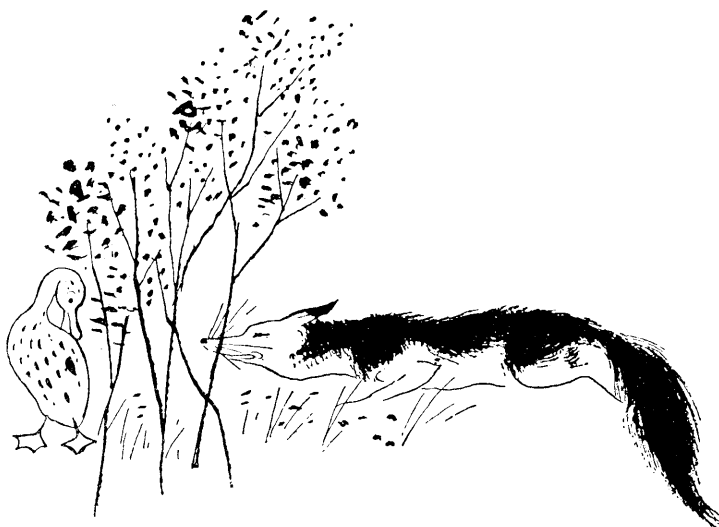
På det sättet hade hon klarat sig hela vintern.

Ah, du din rackare!... tänkte räven. Vänta bara, nu hoppar jag i vattnet och fångar dig...

"Vänta, vänta, vänta!" skrek anden, flaxade upp och flög därifrån.

Under vintern hade hennes vingar helats igen och fjädrarna hade växt ut.

För tredje gången fick räven vända tillbaka hem med tom mage.

SE UPP MED PÄLSÄNGERN!

Häromåret skrev en av våra läsare och berättade att familjens lägenhet under sommarsemestern invaderats av en skadeinsekt kallad *pälsängern*. Först trodde vi det var fråga om ett skämt — vi hade aldrig hört talas om ett slikt djur. Men tyvärr är det fråga om allt annat än skämt. I Stockholm berättas från en av de större desinfektionsfirmorna — Anticimex — att 80 procent av allt arbete firman utför i kampen mot skadeinsekter gäller just pälsängern. Under de senaste fem åren har en stark ökning skett. Första året den började uppträda behandlade man ett tusental rum, påföljande år var det 7.000, året därpå 16.000, i fjol 23.000 och i år räknar man med att behandla minst 30.000 rum.

Och varifrån kommer den nu, den här pälsängern, och vad är det den ställer till med för elände?

Egentligen har den sitt tillhåll ute i det fria, förekommer på buskar och blommor och livnär sig huvudsakligen på frömjöl och nektar. Men som alla andra levande varelser är den inställd på att skydda avkomman. Från på sommaren, när honorna blivit befruktade, flyger de in i husen för att lägga ägg på någon undanskymd plats. Var och en av dem beräknas lägga c:a 75 ägg, så en enda hona kan förse en lägenhet med några dussin glupska larver, var och en c:a nio millimeter lång.

betydligt större än mallarverna och betydligt matfriskare.

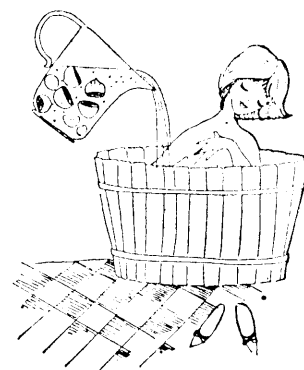
Äggkläckningsplatserna är svåra att komma åt. I yllekläder, i pälsar, i golvspringor, under korkmattor och till och med i möbelsprickor kryper pälsängern in och gömmer sina ägg. Och när larverna kläcks börjar skadegörelsen. Praktiskt taget alla slag av textilier är utsatta.

Vad man kan göra emot eländet? Först och främst förebyggande åtgärder i form av kontinuerlig övervakning, noggrann renhållning och exempelvis vid vårrengöringen bespruta med något DDT-medel, säger hälsovårdsnämnden. Skulle man ändå råka illa ut för pälsängern bör man kontakta någon desinfektionsfirma. Det är inte tillrådligt att själv laborera med kemiskt-tekniska preparat när man upptäcker larver eller skalbaggar. Oskyddade livsmedel kan ta skada och barn kan komma i fara.

Och sist men inte minst: har man fått pälsänger i huset måste det genast anmälas till värden eller annan som svarar för husets skötsel och vård. Åtminstone i Stockholm står det ofta i hyreskontraktet angivet som en ovillkorlig plikt för hyresgästen. Det gäller nämligen att förhindra att skadeinsekterna sprider sig i huset. Och det är ju värden eller dennes ombud som alarmerar desinfektionsfirman.

Knep och råd från händig husmor

● Varför låta apelsin- och citronskal gå direkt i sopnedkastet när man faktiskt kan använda dem till något nyttigt? Lägg dem i en kanna, slå hett vatten över, låt det stå 2–3 dagar, tag sedan bort skalerna och ni har en härligt uppfriskande tillsats till badet. Det doftar gott och själv tycker jag det verkar förskönande på huden, säger sign. Märta. Och fortsätter:

● När jag ändå är inne på kapitlet hygien och omsorg om den egna kroppshyddan skulle jag vilja nämna håret också. Mitt hår har med åren blivit alltmera torrt och sprött och allt oftare har jag fått kosta på mig oljeinpackningar hos damfrisören. Men numera är verkligen all hårbehandling en dyr utgift, så jag har övergått till att göra oljeinpackningarna själv. Det finns bra häroljor i handeln. Jag värmer oljan och masserar in den i hårbotten väl. Sedan har jag 2–3 frottéhanddukar till hands, vrider ur i hett vatten och binder hårt om huvudet. Medan en sitter på görs den andra i ordning och så växlar jag handduk 5–6 gånger, innan jag slutligen tvättar håret grundligt. Det blir precis lika bra som frisörens behandling.

● När man håller på med slätstickning vill nederkanten gärna rulla sig. Det undgår man genom att sticka det första varvet efter uppläggningen i de bakre maskbågarna i stället för som vanligt i de främre. Då blir arbetet också lite fastare.

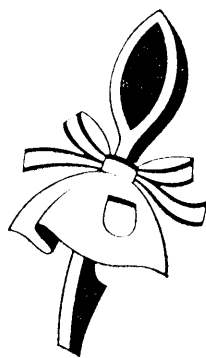
Vår lilla matorå

Den här gången ska vi ge beskrivning på en fin dessertträtt

PERSIKOR à la ALEXANDRA
(till 6 personer)

- 1 stor burk persikohalvor
- 4 äggulor
- 4 msk strösocker
- 1 spetsglas punsch
- 1 dl risprädd

Slå upp persikorna i sil och låt dem rinna av mycket väl. Rör äggulor och socker tills det blir rikligt pösigt. Placera de väl avrunna

persikorna i en glasskål. Vispa grädden till hårt skum. Just innan desserten serveras blandar man försiktigt ner först punschen och sedan grädden i äggsmeten och slår såsen över persikorna. Allt ska vara så kallt som möjligt då det serveras.

BÖCKER:

Samvete förbjudet

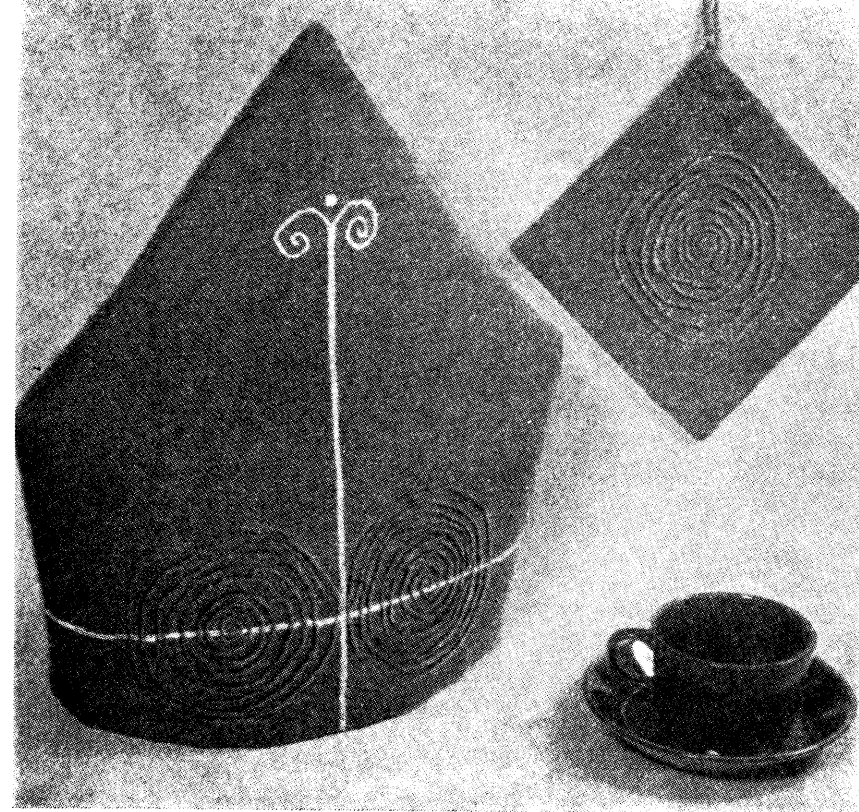
I tidskriften FREDENS majnummer skriver Gunhild Tegen om en bok som "borde läsas av alla med samvetet i behåll". Titeln är "Samvete förbjudet" och boken innehåller en brevsamling mellan en österrikisk författare, Günther Anders och den amerikanska pilot som fällde den första atombomben — över Hiroshima den 6 augusti 1945 — major Claude Robert Eatherly. Bonniers är utgivare och boken ingår i Aldus-serien, det är alltså fråga om en billighetsutgåva som alla bör kunna skaffa sig. Alla "med samvetet i behåll", som Gunhild Tegen uttrycker det. Vi återger här med hennes medgivande recensionen.

Minns ni den augustidag 1945 när den ohyggliga nyheten spreds över världen att amerikanerna fällt sin första atombomb över Hiroshima och med den dödat 200.000 människor? Det fanns röster som redan då påpekade att Japan stod redo för kapitulation innan atombomben fälldes och att den även ur militärisk synvinkel var onödig. Den ansvarige som gav klarsignal var Förenta staternas president Truman. Om någon borde han ha känt sitt samvete isas vid tanken på de miljoner som lidit och dött på hans bud — men då han härömrådet tillfrågades i en födelsedagsintervju om det fanns något i sitt liv han ångrade, svarade han: — Ja, att jag inte gifte mig tidigare!

Men det fanns en annan som ångrade — det var det fysiskt och psykiskt testade och felfria verktyget, som utlöste bomben morgonen den 6 augusti, major Claude Robert Eatherly.

"Det berättas", säger Robert Jungk, som skrivit "Starkare än tusen solar", "att major Eatherly inte talade med någon under flera dagar efter den skakande upplevelsen över Hiroshima. Det ansågs emellertid inte så märkvärdigt på ön Tinian, den militära stödgrund där flygarna i den bombgrupp som under tiden fått ett tvivelaktigt världsrykte, väntade på demobilisering. Hans tillstånd be-tecknades som krigströtthet."

Det ansågs ännu inte sinnessjukt att ångra. Opinionsen i USA och världen var under den första skräcken över det skedda ännu emot atombombens användande. Men inställningen ändrades så småningom i USA, kanske i känslan av att amerikanerna var de enda som ägde ett förstörelseberedskap som gav dem

LINNE

är denna kaffehuv med tillhörande grytlapp utförd. Färgen är gråblå, det enkla broderiet, som vem som helst kan kopiera på fri hand, är i brunt och i vitt, — »ringarna» i brunt, randen och »stapeln» i vitt — Kraftigt linnegarn bör det vara.

makt över jordens liv. Och senare i fruktan för Sovjet, som på egen hand skapat samma fruktansvärda maktmedel. Man började tala om något som kallades total vedergällning. En tanke som väl borde kallas vansinnig.

Det blev den arme piloten Eatherly som blev ansedd som onormal, därför att han kände sin skuld så hårt att han ville bli straffad. I stället ville man fira honom som hjälte. Kanske för att visa det absurda i detta begick han ett brott som gav honom pengar som han skickade till en stiftelse för föräldralösa barn i Hiroshima. Det var en checkförfalskning på ett mycket blygsamt belopp. När han inte unnades "nåden att bli straffad" begick han ett självmordsförsök men räddades. Man behandlade honom som sinnessjuk, han fick insulinchocker för att kunna glömma. Hans fru begärde och fick skilsmässa. Under fem år, från 1954 till 1959, skickades han mellan domstol och sjukhus. Han kunde inte som de andra skyldiga leva ett normalt behagligt liv efter Hiroshima.

Major Eatherly lyckades i alla fall till sist fästa allmänhetens uppmärksamhet på sitt fall. Och våren 1959 hände något av största betydelse för den förtvivlade människan Eatherly: han fick en vän som förstod honom. En österrikisk författare och filosof läste om honom i en amerikansk tidskrift och började skriva till honom som en broder — och fick svar!

Deras märkliga brevväxling är nu utgiven i tryck på flera språk, och kommer säkert att översättas till ännu flera. Det är en gripande mänsklig värme i dessa brev, en strimma ljus i vår krigsgalens mörker.

... Men under tiden satt Eatherly internerad på ett sjukhus, och de båda vännerna visste inte alltid om deras brev nådde den andre eller om det fastnat i någon censur. Günther Anders samlade dock breven från båda sidor och översatte dem till sitt eget språk, som är tyska. Korrespondensen fördes hela tiden på engelska, eftersom Eatherly inte kunde tyska. Den svenska översättningen följer den tyska versionen.

Det är frestande att citera ur dessa brev. De behandlar på ett högt plan med klokhet och lugn en övermänsklig tragedi. De fyller oss med tacksamhet — att de fått komma ut och får läsas av alla som vill rädda jorden åt människorna och civilisationen åt hela jorden. Det fyller oss med bävande glädje att det ändå fanns en av de skyldiga som tog på sig ångerns börda och lidande — och att han fann en vän som kunnat ge den högt bildade mannens ord till tröst och hjälp åt sin förkrossade medmänniska.

När bokens sista brev skrevs den 11 juli 1961, var de båda fulla av hopp om Eatherlys friskförklaring. Brevet slutar med dessa ord:

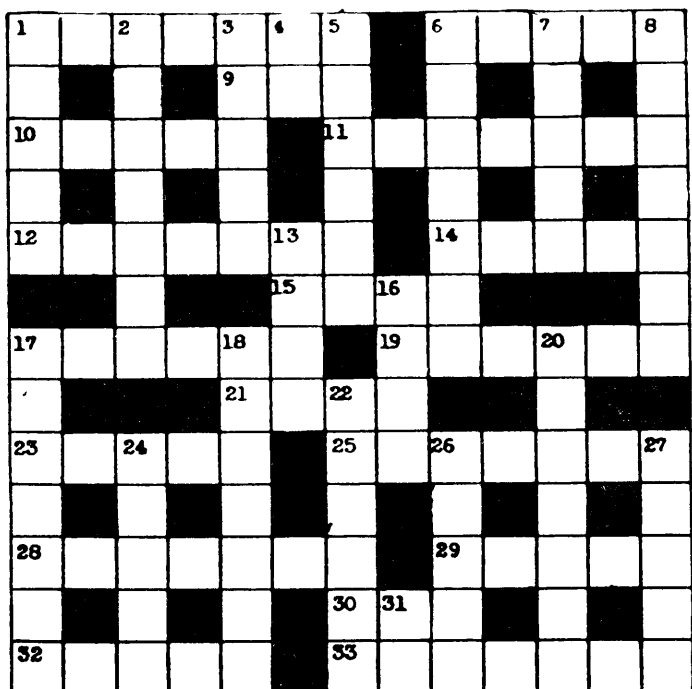
"Du vet, Claude, att på din frihetsdag kommer även jag att känna mig befriad. När jag fått ditt telegram 'Jag är fri' och håller det i handen, skall jag försöka att få sammanträffa med dig genast för att tillsammans med dig börja den epok, under vilken du inte bara kommer att vara fri från hinder utan fri att ägna dig åt din uppgift."

Din vän Günther."

Vi behöver inte tveka om vad denna uppgift är — världsfreden.
Gunhild Tegen

Korsord nr 5

Värmländskorna kräver bättre barn- och ungdomsfilm

VÅGRÄTA ORD

1. Väntar vi av sommaren.
6. Motsatsen till tveksam.
9. Fara.
10. Förmår.
11. Har inte långt till varandra.
12. Göra mindre.
14. Vill redaren ha.
15. Fågel.
17. Heter många hund.
19. Är ett kärt namn.
21. Också ett farligt ämne.
23. Är inte lovlig nu.
25. Förstärker både skräck och fasa.
28. Det är starka djur det.
29. Är oordningen.
30. Träd.
32. Den är farlig för trädet.
33. Finns det många i färgskalan.

LODRÄTA ORD

1. Man brukar tala om livets.
2. Vill nog gärna lillan ha för sina grejor.
3. Om kalla sådana har man hört talas.
5. Har väl alla fingrar.
6. Kera mama och papa.
7. Gammalt rymdmått.
8. Ingen vardagsvara.
13. Tråkig.
16. Behöver man ryggen.
17. För fötterna.
18. Faller från visst träd.
20. Smeknamn på liten smeksam.
22. Ofta parad med förvåning.
24. Kynne.
26. Ska man inte ord sägs det.
27. Det skrev också Strindberg.
31. Kan man med hjälp av maskin.

*

Lösningarna skall vara oss tillhanda senast den 1 augusti. De tre först öppnade rätta lösningarna belönas med bokpriser. Märk kuvertet »Korsord nr 5».

BÄRDYGER ÄR MODERNA

och här ser vi det i en permanentbehandlad högklassig bomull. Viola Gråsten har komponerat det, bärderna har utnyttjats i ett löst ryggok på livet och nedtill som avslutning på den vida kjolen. Den vackra skjortblusklänningen kommer från Wahls och kostar ca 129:— kr.

SKV:s Värmlandsdistrikt genomförde den 14–15 april en lyckad studiekurs och årskonferens. Studiekursen, som öppnades på lördagseftermiddagen av distriktets studieledare fru Margit Karlsson, Kristinehamn, ägnades främst åt att behandla barn- och ungdomsfrågor. Inledare var förbundsstyrelsens representant, fröken Stina Skantz, Göteborg. På hennes intressanta inledning följde en livlig debatt. Vårdorganisationen, Karlstadsavdelningen, bjöd på tesupé och vid borden fortsatte man att ytterligare ventilera ungdoms- och barnproblemen.

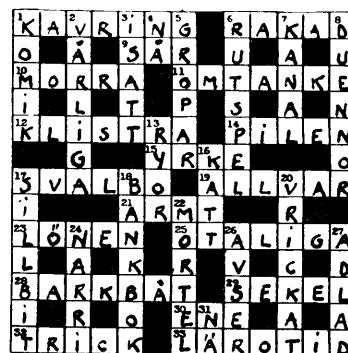
Söndagens årskonferens bevistades av ett 35-tal kvinnor. Den öppnades av distriktets ordförande, fru Gun Höjlund, som också föredrog verksamhetsberättelsen. Vid konferensen medverkade komminister Sven Hector, Charlottenberg, som talade över ämnet: Ja till livet — Nej till atomvapen. I sitt uppmärksammade tal berörde talaren bl. a. fredsfrågan läge just nu.

Den påföljande diskussionen behandlade fredsarbetet, serier, barnfilmer etc. Två uttalanden gjordes av konferensen. Det ena gav sin anslutning till den s. k. Undénplanen och i det andra krävdes att bättre barnfilmer ska framställas i stället för den förråande film som nu ofta bjudes barnen. Konferensen underströk betydelsen av ett bra organiserat deltagande från Värmland i pingstuppmarschen mot atomvapen.

Ingrid Olsson, som var konferensens ordförande, kunde klubbfasta enhällighet såväl ifråga om beslut som ifråga om val. Till distriktsstyrelse valdes Gun Höjlund, Skattekärr, Olga Nordberg, Karlstad, Svea Andersson, Kristinehamn, Ellen Eriksson, Ambjörby, Olga Nilsson Vittsand, och till studieledare Margit Karlsson, Kristinehamn.

Ref.

LÖSNING TILL KORSORD NR 2

Pristagare: 1:a pris: Else Maj Fransson, Box 48, Väddö. 2:a pris: Greta Gustavsson, Lydinghielmsgatan 4 E, Göteborgs Ö. 3:e pris: Astrid Glans, Korsgatan 7, Örebro 8.

Ur innehålllet:

- Inför Världsfredskongressen 1962
- Är vårt land till salu
- En svensk-amerikansk konstnärinna
- »För gamla» för arbetsmarknaden — för unga för pension
- »När jag tog studenten hade jag ännu aldrig talat med en man...»
- Lena, 6 år, berättar om sin familj
- Samvete förbjudet
- Noveller, barnsida, hem och hushåll, kåseri, moder, broderier, korsord m.m.

OMSLAGET:

Sommar vid Svarta havs-kusten, en sommar vi väntar på också vid Östersjö- och Nordsjökusterna...

FÖR DEN SOMMAR
VI HOPPAS PÅ...

Randigt bomullstyg, signerat Viola Gråsten, är materialet i denna raka helskurna klänning för den unga. Och randig bomull är det också i den trevliga rockklänningen till höger, som också fått en vettig ärm, något åtminstone vi äldre vet att uppskatta.

Till minnet av Elin Wägner

Söndagen den 20 maj hade Fogelstadförbundet årsmöte på Kväkargården i Sthlm. Mötet blev också en minnesfest över Elin Wägner, som vid denna tid skulle ha fyllt 80 år. Bland minnestalarna fanns många av fredens trogna vänner: Ada Nilsson, Emilia Fogelklou, Honorine Hermelin och Carin Hermelin. De påminde oss om Elin Wagners betydelse och insats för fredsarbetet, bl.a. hennes ofta citerade ord: »Mänskligheten måste utrota kriget innan kriget utrotar mänskligheten.» Liknande ord har i denna tid citerats från Kennedy. — Man påminde också om 1914 och Frisinnade Kvinnors tillblivelse den 19 mars 1914. »Spontant som en folksång», sade Elin Wägner. — Ett utmärkt föredrag om boken Fred med jorden av Elisabet Tamm och Elin Wägner hölls av Flory Gate — ett sakligt jordbrukskunnigt tal, som påminde om vikten att bevara fred också med jordens fruktbarehet. — Emilia Fogelklou talade några intensiva minuter om bakgrunden till en människas verk och verkan, hur strömmar stiger ur tysta djup — »men hur idéerna kommer till kan man inte begripa!»

G. T.

Svenska Kvinnors Vänsterförbund (SKV)

uppstod år 1931 och har utvecklats ur föreningen Frisinnade kvinnor, som bildades 1914. Det bygger på samarbete mellan olika åsiktsriktningar och har därvid alltid hävdad sin tro på kvinnornas särskilda uppgift för fredens sak och övertygelsen att samhället måste omdanas till att motsvara även de kvinnliga medborgarnas behov.

SKV är sedan maj 1946 svensk sektion av Kvinnornas Demokratiska Världsförbund (KDV), som omfattar över 200 miljoner kvinnor i 80 länder. KDV och dess nationella organisationer kämpar för att vinna och praktiskt förverkliga *kvinnornas rättigheter*: rätt att rösta och att väljas, rätt till arbete, till lika lön för lika arbete och till befordran; rätt till undervisning och yrkesutbildning och till social trygghet för moder och barn.

KDV och dess nationella organisationer kämpar för att tillförsäkra *alla barn ett lyckligt liv i trygghet*; undervisning och goda bostäder, hälsovård, sund litteratur, goda fritidssysselsättningar. KDV vill samla all världens kvinnor oberoende av hemort, ras och livsåskådning till försvar av *freden*.

Tidningen

V I K K V I N N O R

Ärgång 14

Redaktör och ansvarig utgiv.:
VALBORG SVENSSON

I redaktionskommittén:
SIGNE FREDHOLM
BIRGIT JANSSON

*

Utkommer med nio nr per år
Prenumerationspris per år 6 kr
Lösnummer 75 öre

Postgiro: 513 23. — Norrtullsgatan 5, 1/2 tr., Stockholm Va

SVENSKA KVINNORS
VÄNSTERFÖRBUND
Tel. 32 80 96

Tryckeri AB Plantryck, Sthlm, 1962